

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 300-1910)

Originalt emne

Overslag over Kommunens Indtægter og Udgifter

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 13. oktober 1910](#)
- 2) [Byrådsmødet den 26. januar 1911](#)
- 3) [Byrådsmødet den 2. februar 1911](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 13. oktober 1910 - side 6

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 300-1910)

Andragende fra "Foredragsforeningen af 1901" om Bevilling af 200 Kr. til Søndagsforedrag o. l. for Børn.

Formanden oplyste, at der var opført 200 Kr. paa Budgettet i det ansøgte Øjemed, men med Tilføjelse, at Bevillingen beroede paa Byraadets nærmere Vedtagelse.

Andragendet bevilgedes.

Uddrag fra byrådsmødet den 26. januar 1911 - side 2

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 300-1910)

Forslag til Overslag over Aarhus Købstadkommunes Indtægter og Udgifter i Aaret 1911-

1912.

Formanden forlagde Forslaget med Bemærkning om, at Beholdningen af Laan pr. 1. April 1911 vilde være 3 700 000 Kr. og pr. 1. April 1912 2 247 500 Kr. - Balancen af Driftsindtægter og Driftsudgifter vilde være godt 3 Millioner Kroner. Paa Formue og Lejlighed vilde der være at ligne 1 583 901 Kr. mod 1 513 943 Kr. i indeværende Aar, altsaa en Stigning paa ca. 70 000 Kr., som væsentlig skrev sig fra de Konti, der som Følge af Indbyggerantallets stadig Forøgelse maatte stige, nemlig Fattigvæsenet, der krævede yderlig 29 750 Kr., Skolevæsenet yderlig 30 200 Kr., Alderdomsunderstøttelsen 12 250 Kr. og Medicinalvæsenet 11 762 Kr. I og for sig var Stigningen paa 70 000 Kr. ikke stor, navnlig ikke

i Sammenligning med de foregaaende Aar, idet Forskellen mellem 1908-09 og 1909-10 var 232156 Kr. og mellem 1909-10 og 1910-11 var 165 480 Kr. Tiderne var imidlertid ret vanskelige, navnlig sidste Aar maatte anses for et daarligt Aar, og store Skatteydere var tilmed gaaet ud af Ligningen, saa det kunde maaske befrygtes, at de de 70 000 Kr. vilde veje ret tungt. Dog forekom det Taleren, at hvis man under Budgetbehandlingen kunde holde Beløbet nede paa 70000 Kr., var der Grund til at antage, at Skatteprocenten ikke vilde stige. Naturligvis havde det ikke været muligt at holde Ligningsbeløbet nede paa 70000 Kr. uden at vise Resignation paa mange Punkter og stryge Udgifter, som i og for sig burde afholdes, men som nu maatte udsættes til bedre Tider Navnlig paa Kontoen for Gader og Veje, der jo var den, man havde mest Raadighed over, havde man om end med stor Betænkelighed maattet stryge en Række af Udvalget opførte Beløb. I Øjeblikket var der ikke andet at gøre, men selvfølgelig vilde Byens Udseende lide derunder, hvis man fortsatte i flere Aar dermed, ligesom der vel ogsaa vilde komme en Tid, da man vilde komme til at lideunder denuværende

Sparsommelighed paa dette Omraade. - Af Interesse var det at se, hvorledes det er gaaet med Laanebeholdningerne. Laanet af 1909 var som bekendt paa 9 Millioner Kr., hvoraf Havnen fik de 2 ½ Million og Byen de 6 ½ Million, der dog ved Kurstab gik ned til 6,2 Million. Efter Bestemmelsen anvendtes straks 2 Millioner til Indfrielse af de midlertidige Laan, og der blev saaledes kun 4,2 Million til Raadighed. Af disse vilde der som før bemærket den 1. April 1911 være 3 700 000 i Behold og i det kommende Aar bruges knap 1 ½ Million, saaledes at der den 1.

April 1912 vildevære godt 2 1/4 Million tilbage.

Denne Sum var ikke stor, da man nødig skulde frem paa Laanemarkedet for 1919, saa ogsaa paa dette Punkt maatte man udvise høj Grad af Sparsommelighed og udsætte alle de Foretagender, hvortil Udgiftenskuldeafholdes af Laan, saa

længe som paa nogen Maade muligt. - Et Lyspunkt var Kontoen for Marselisborg. Som det vilde erindres, var Købesummen 1200 000 Kr. Til Vejanlæg og lignende var medgaaet 1 468 300 Kr., saaledes at hele Udgiften beløb sig til 2 668 300 Kr., hvoraf de 300 000 Kr. dog ikke kunde regnes selve Godset til Byrde. Godset stod altsaa Byen i 2 368 300 Kr. Til sidste Regnskabsaars Slutning var der imidlertid solgt Byggegrunde og andre Arealer for 2260 400 Kr., og Kommunen havde disponeret over betydelige Arealer, ligesom der ogsaa var bortskænket store Arealer, saaledes at der var indvundet ca. 500000 Kr., og Byen havde Godset frit og kvit. - Et andet Synspunkt frembød sig med Hensyn til Kassebeholdningen, idet denne ved det Regnskab, der aflagdes den 1. April 1910 viste sig at være ca. 95 800 Kr. større end beregnet, og i indeværende Aar kunde man beregne, at den yderlig vilde stige 17 000 Kr., altsaa i begge Aar tilsammen 112000 Kr. Dette Forhold viste, at Budgetterne for sidste Aar havde været sundt lagte. - Der var i Aarets Løb indgaaet en Del Andragender, væsentlig fra Funktionærer om højere Løn; disse Andragender tillige med Budgetudvalgets Bemærkninger havde været fremlagt. Desuden var der i de sidste Dage indkommet endnu et Par Andragender, som vilde blive forelagt Budgetudvalget i dets Møde mellem Budgettets 1. og 2. Behandling. Endelig var der fra Bygningskommissionen paa Foranledning af Arkitekt Kühnell fremkommet Forslag om, at der maatte blive anvendt et mindre Beløb til Præmier for smukke arkitektoniske Facader paa ny Bygninger. Der var blevet forhandlet med Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse om Forslaget, som Udvalget kunde tiltræde. En lignende Foranstaltning havde virket udmærket i Odense, saa Taleren skulde fremsætte Ændringsforslag i denne Henseende ved 2. Behandling.

Simonsen fremhævede som en Ejendommelighed ved Budgetforslaget, at det forelaa fuldt enstemmigt fra Budgetudvalget. Skønt der var gjort alt muligt fra Udvalgets Side for at holde Udgiften nede, saaledes at Skatteprocenten ikke skulde stige, maatte det dog siges, at Forslaget i alle Henseender var forsvarligt. Der var knebet alt for stærkt paa Budgetterne før 1909, hvad der bevirkede enorme Overskridelser. Hensigten hermed havde naturligvis været at holde Skatteprocenten nede, hvad ogsaa i nogen Grad var lykkedes, men kun saaledes, at der maatte tages haardere fat senere. Denne Tendens fra konservativ Side til

at holde Skatteprocenten nede havde vist sig at være usund, og det syntes altsaa nu, som om man var begyndt at komme paa den rette Side i denne Henseende. Taleren troede, at man fremtidig af Hensyn til Driftskapitalen maatte se at faa Kommunens Indtægter til at indgaa mere præcis. Forholdet var nemlig det, at medens Indtægterne først kom ind et halvt Aar efter at være forfaldet, skulde Udgifterne ud straks. Der var ellers næppe nogen Anledning til en vidtgaaende Betragtning over den finansielle Situation, som jo havde været udførligt drøftet i Pressen, men det skulde dog siges, at en Del af den Kritik, der var fremkommet, intet var værd. Som anført af Formanden vilde der den 1. April i Aar være ca. 33 3/4 Million Kr. i Behold af Laanet af 1909 og den 1. April 1912 ca. 2 1/4 Million Kr. Der vilde altsaa til den Tid være medgaaet ca. 4 Millioner af Laanet til kommunale Arbejder. Dette maatte kaldes sund og forsvarlig Administration, idet man maatte huske paa, at naar en Kommune stiftede et Millionlaan, var Formaalet at skaffe Penge til Udførelse af Arbejder, der var nødvendige for Kommunen. Hvis de sociale Forhold ikke var saa daarlige, vilde der intet være i Vejen for at anvende Laanebeløbet hurtigst muligt til disse Foranstaltninger, men nu maatte man nødvendigvis økonomisere med Anvendelsen af Laanemidlerne, saaledes som man havde gjort. Det kunde vel siges, at det, at Budgetforslaget var enstemmigt, tydede paa, at den konservative Sides Repræsentanter i Budgetudvalget ikke havde været i Stand til at finde noget bedre Forslag. Dette Forhold betød mere end en ansvarsløs Agitation. Stigningen i Udgiften kunde ikke tillægges det socialdemokratiske Styre. De 30000 Kr. til Udstillingen skyldtes ikke det ny Styre; Socialdemokraterne tog deres Medansvar derfor, men heller ikke mere, og det samme gjaldt de øvrige Poster, hvor Stigningen hovedsagelig skyldtes Lovgivningen. De store Udgifter til Skolevæsenet var hovedsagelig foranlediget ved Byens Vækst, men kom ogsaa Borgerne til gode ved Bespareser til Skolepenge. Vort Skolevæsen var nu saaledes, at det var paa Højde med Tiden, og det viste sig, at Borgerskabet paaskønnede den Undervisning, Byens Skoler gav. Sidste Efteraar var der saaledes tilgaaet Borgerskolerne ca. 400 Børn, der i alt væsentlig kom fra Privatskolerne. Stigningen af Udgiften til Fattigvæsenet, Medicinalvæsenet og Politiet kunde heller ikke lægges Byraadets Flertal til Last. Naar Formanden saa stærkt havde fremhævet, at navnlig Brolægningsudgifterne var blevet beklippet, var dette ikke helt rigtigt, idet Udgiften til Brolægning var ca. 4000 Kr. større end i Fjor. Naturligvis var det rart at have smukke Gader og Pladser, men dette var dog et Omraade, hvor der kunde spares. Byens Gader var vel ikke gode, men dog ikke saa gale, som de blev gjort til. - Der skulde altsaa paalignes 70000 Kr. mere i Skat, men

Taleren vilde dog straks gøre opmærksom paa, at dertil kom den eventuelle Udgift, der vilde fremkomme ved den ny Overenskomst med de kommunale Arbejdere. Hvor meget det vilde beløbe sig til, kunde ikke nu ses, men det var givet, at der vilde blive en Udgift. Overenskomsten var udløbet, saa der skulde en ny til, og da Byens andre Funktionærer havde faaet betydelig Forbedring i deres Lønninger, var det naturligt, at ogsaa Kommunens Arbejdere fik deres Forhold forbedret. Til Gengæld kunde der paa et enkelt Punkt ventes en lille Bedring paa Budgettets Indtægtsside, idet det maatte anses for givet, at Byraadet vilde gaa med til en Forhøjelse af Slagtehusets Slagteafgifter, hvorom Slagtehusudvalget skulde fremsætte Forslag saa betids, at Forhøjelsen kunde træde i Kraft fra 1. April. Som nævnt af Formanden var der fremkommet en Del Lønandragender fra forskellige kommunale Funktionærer. Budgetudvalget havde dog ikke ment at kunne anbefale mere end et Par af disse Andragender, navnlig ogsaa fordi de fleste Funktionærer i Aar vilde rykke en Lønsats op. Blandt de Funktionærer, som Budgetudvalget kunde anbefale til Lønforhøjelse, skulde Taleren nævne Brandsvendene og Arresthusbetjentene. At disse Funktionærer rykkede op i en højere Lønklasse, vilde kun medføre en øjeblikkelig Merudgift paa 1100 Kr. En Del af Lønandragenderne indeholdt iøvrigt ogsaa Krav om Forkortelse af Arbejdstid, og denne Side af Sagen blev det sikkert nødvendigt at tage op til Overvejelse, naar den ny Overenskomst med de kommunale Arbejdere forelaa. - Ellers var der ikke mange ny Poster paa Budgettet. Der var opført 300 Kr. til en Politiskole, da det formodedes, at Betjentene ved en saadan kunde bibringes højere Intelligens. Den Udgift vilde dog kun vare et Aar eller to. Desuden var der paa Politiets Budget opført 150 Kr. til Anskaffelse af elektriske Patrouilleringslamper til Brug for Betjentene om Natten. Denne Udgift var maaske nødvendig, men da Taleren havde bragt i Erfaring, at man havde til Hensigt at købe 100 Lamper straks, vilde han dog anbefale, at man nøjedes med at købe en 30-40 Stykker, da dette Antal formentlig vilde være tilstrækkelig. - De militære Etablissementer var ansat til en Værdi af knap 1 3/4 Million Kroner, men desuagtet var der opført 24000 Kr. til deres Vedligeholdelse. Paa denne Konto maatte der kunne spares. Kommunen havde en meget betydelig Udgift til Medicinalvarer, og Apotekerne gav kun 10 % Rabat. Her burde man sikkert stille Krav om 25 % Rabat, hvilket der nok kunde gives til en saa stor Kunde som Kommunen. For en 2-3 Aar siden havde der været Tale om at søge Ret til selv at dispensere Medicin til Kommunens Forbrug, men Sagen var blevet udsat; maaske vilde det være hensigtsmæssig nu at tage den Tanke op igen. - Store Forandringer i Budgettet var der næppe Anledning eller Raad til at gøre, men maaske kunde der foretages enkelte

Omposteringer. Der havde saaledes været et Andragende om Tilskud fra de samvirkende Afholdsselskaber, hvilket Budgetudvalget ikke havde ment at kunne anbefale, men maaske det dog vilde være rigtigst at ophæve de Bidrag paa ialt 450 Kr., som var opført til en 4-6 af Afholdsforeningerne, og give Beløbet til de samvirkende. Endvidere var der Andragende fra "Kvindehjælpen" om forøget Bidrag navnlig til Uddannelsesarbejdet; maaske kunde man tage 500 Kr. af det til Fripladser i de private Realskoler opførte Beløb og give det til Kvindehjælpen. Forslaget om Præmiering af smukke Husfacader var meget tiltalende, men vedtog man det, maatte den meningsløse Kritik over Skolebygningerne høre op. Sluttelig anbefalede han Budgetforslaget i dets Helhed.

Mikael Johansen bekræftede, at Budgetforslaget var enstemmigt, men kunde dog ikke anerkende, at han derfor i et og alt var tilfreds med det. Baade dette og de senere Aars Budgetter manede i høj Grad til Sparsommelighed, men det kunde ikke siges, at der ved dette Forslag var udvist den Sparsommelighed, der kunde udvises, ligesom det ej heller var rigtigst, at der ingen ny Poster var opført. I Fjor havde den Gruppe, hvortil Taleren hørte, gjort Forsøg paa at faa Beløbene til Hjelpekassen og Arbejdsløshedskasserne noget ned, men var blevet overstemt, derfor gjorde Gruppen intet Forsøg i den Retning i Aar. Udgiften til Fattigvæsenet steg denne Gang med ca. 30000 Kr. og var fra 1901 til nu steget fra 128000 Kr. til 268000 Kr. og vilde i det kommende Aar blive 298000 Kr. Denne Forøgelse skyldtes dog navnlig Lovgivningen. Udgiften til Alderdomsunderstøttelse steg med 12000 Kr., den var i 1901 94000 Kr., men vilde næste Aar blive 170000 Kr. Udgiften til Skolevæsenet var i samme Tid steget fra 224000 Kr. til 658000 Kr. I samme Tidsrum var Byens Indbyggerantal kun steget med 7000 eller kun 14 %. Udgiften til Sygehuse vilde stige med 14000 Kr og næste Aar igen gaa langt mere op. Taleren vilde i denne Forbindelse henstille til Sygehusudvalget at faa Balance i Regnskabet. Taksten pr. Seng var 1 Kr. 70 Øre, som den havde været de sidste 30 Aar. Man burde tage under Overvejelse at forhøje den. Hvis Sygehusudvalget ikke kunde blive enig derom, skulde Taleren i en nær Fremtid stille Forslag. Hver Seng kostede Byen mellem 4 og 5 Kr., saa Taksten var altsaa meget betydelig under halv Pris. I og for sig kunde han godt gaa med til at beklippe Brolægningsvæsenets Budget noget mere endnu, da han var bange for, at Skatteevnen var dalet i Aar, og da man allerede var oppe paa en meget høj Skatteprocent. Det var unaturligt, at Slagtehuset krævede et Tilskud paa 14000 Kr., det maatte kunne svare sig. Hjelpekassen tog 60000 Kr. og Arbejdsløshedskasserne 35000 Kr., men af dette sidste Beløb maatte dog vist de 10000 Kr. til fortsat Hjælp kunne stryges, da Loven derom næppe

blev vedtaget. Til humane Formaal gav man ca. 800000 Kr. og til Skolevæsenets 650 000 Kr., tilsammen det der blev udskrevet i Skat. Spørgsmaalet var, om man ikke var ved at blive lidt for overhuman; i hvert Fald maatte man haabe, at man ikke tog Folks Sparelyst bort eller deres Lyst til at tjene noget selv. Folk maatte se at skaffe sig Arbejde, saa de kunde tjene noget selv og ikke faa deres Udkomme delvis som Almisse. Den finansielle Situation var dog ikke saa slet, som den var blevet fremstillet, idet der ogsaa maatte regnes med det, der blev afbetalt paa Laanene. I Odense havde man ordnet et Laan saaledes, at der først efter 5-6 Aar skulde begyndes paa Afbetaling; derved undgik man at forhøje Skatteprocenten med det samme, men det vilde jo komme senere. - Udgifternes kolossale Stigen manede imidlertid til stor Forsigtighed, navnlig da man af Hensyn til humane Forhold var langt længere ude end andre Byer. Han oplæste dernæst den paa Side 176 i Budgetforslaget anførte Sammenligning mellem Byerne Randers, Aalborg, Odense og Aarhus med Hensyn til Udgifterne til Fattigvæsen, Hjælpekasse, Alderdomsunderstøttelse, Skolevæsen, Medicinalvæsen og Arbejdsløshedskasser. Sluttelig udtalte han, at det var udmærket at være human, men at man ogsaa skulde være forsigtig med at drive Eksistenser, som man helst burde være foruden, ind til Byen fra andre Kommuner.

Møller takkede Budgetudvalget, fordi det havde udvist Resignation. At Forslaget forelaa enstemmigt, tydede paa, at der ikke var mange Konti at klage over. Det, der skulde udskrives i Skat mere end i indeværende Aar, altsaa 70 000 Kr., var ganske vist ikke saa overordentlig meget, men Skatteevnen var dog næppe steget i samme Forhold. Taleren var endog forvisset om, at Skatteevnen var gaaet saaledes tilbage, at Skatteprocenten vilde stige med 1, altsaa til 11 ½, og dermed havde man snart naaet den Grænse, som det ikke gik an at overskride. Man maatte derfor se sig om efter Konti, hvorpaa der kunde spares. Til Hjælpekassen var der saaledes opført 60 000 Kr., hvoraf kun 10000 Kr. kunde blive refunderet. Kun 2-3 Byer var oppe paa et forholdsvis lige saa stort Tilskud, og i den ene af disse, Holstebro, var Udgifterne til Fattigvæsenet samtidig med det stigende Tilskud til Hjælpekassen gaaet meget tilbage. Naturligvis var de allerfleste af de Penge, der gik til Hjælpekassen, godt udgivet, men det kunde dog ogsaa tænkes, at de undertiden kunde virke slappende paa Folks Energi. Da Forholdet nu var saaledes, at man for Øjeblikket havde meget daarlig Raad, og at Beløbet, selv om det blev noget reduceret, dog vilde være forholdsvis større end de fleste Byers Tilskud til Hjælpekasserne, vilde han henstille til Budgetudvalget at overveje, om Tilskudet ikke kunde nedsættes med 15 000 Kr., saaledes

at Bidraget pr. Indbygger kom ned paa 75 Øre. Til Arbejdsløshedskasserne var der opført 25 000 Kr. plus 10 000 Kr. til ekstraordinær Hjælp. Denne Bevilling syntes Taleren bedre om, da den blev givet efter Princippet Hjælp til Selvhjælp; men ogsaa disse Penge kunde maaske i enkelte Tilfælde svække Energien, skønt det skulde indrømmes, at de set under et blev godt udgivet, Maaske kunde man alligevel gøre sig Haab om, at de 10 000 Kr. til ekstraordinær Hjælp vilde blive sparet. Udgifterne til Skolevæsenet steg rask, saa det vilde være meget værd, om man kunde finde en Maade at standse Stigningen. Naturligvis maatte det anerkendes, at Byen havde faaet et godt Skolevæsen, og at der undervistes til afsluttende Eksaminer; men i disse kunde der dog ogsaa ligge en Fare derved, at adskillige Børn blev tvunget frem til et Maal, de ikke havde Evner til. Desuden var det næppe rigtigt, at Familier henvendte sig til Fattigvæsenet og angav som Grund, at de maatte holde deres Børn hjemme, fordi de gik i Mellem skolen. Det bedste Middel til at indskrænke Udgifterne til Skolevæsenet vilde sikkert være altid at have Klasserne saa fyldte som muligt. - Naar Hr. Simonsen havde anført, at Forhandlingerne med de kommunale Arbejdere maaske vilde føre til en Forhøjelse paa Budgettet, og naar Hr. Simonsen videre udtalte, at en Forhøjelse i den Anledning vilde være naturlig, skulde Taleren dog gøre opmærksom paa, at de kommunale Arbejdere her for Øjeblikket havde fuldt saa stor Løn som andre Steder, maaske med Undtagelse af i København, og var langt bedre stillet end Arbejderne i de private Erhverv. Adskillige af de paa Regulativet opførte Funktionærer kunde utvivlsomt trænge lige saa meget til en Lønforhøjelse som de kommunale Arbejdere. Sluttelig anbefalede han Forslaget dog med den tidligere anførte Henstilling til Budgetudvalget angaaende Tilskudet til Hjelpekassen.

Magnus Nielsen troede ikke, at Skatteevnen var saa god, som den havde været. Naturligvis var det glædeligt at se Vandværket og Elektricitetsværket opført med større Indtægt end tidligere, hvad forøvrigt maatte komme med det stigende Forbrug, men Spørgsmaalet var, om disse Institutioner ikke kunde give endnu større Indtægt, hvis der blev udvist større Økonomi. Han vilde gerne slutte sig til Forslaget om Forhøjelse af Slagteafgifterne, ligesom han ogsaa gerne vilde slutte sig til et muligt Forslag om Forhøjelse af Sygehusets Takster. Tiden var sikkert inde til en Forhøjelse begge Steder. Udgifterne til Skolevæsen, Fattigvæsen og Alderdomsunderstøttelse vilde selvfølgelig stadig stige, saa med Hensyn hertil var der ikke andet at gøre end at anmode Udvalgene om at være saa økonomiske som muligt. Udgiften til Brolægningsvæsenet vilde ganske vist stige med 4000 Kr., men Fordringerne om Vedligeholdelse steg ogsaa for hvert Aar, idet man vedblev at anlægge

makadamiserede Gader. Miseren i Aar for Brolægningsvæsenets Vedkommende laa i, at der ikke saaledes som tidligere kunde blive brolagt større Strækninger af de makadamiserede Gader, saaledes at man kunde slippe for Vedligeholdelsesudgifterne. Kun det øverste Stykke af Sjællandsgade skulde brolægges næste Aar, og kun Munkegade og Thunøgade fra Sjællandsgade til Norsgade skulde ombrolægges. Denne Sparsommelighed paa dette Omraade kunde Taleren gaa med til, men han maatte dog pege paa, at det vilde straffe sig i Længden, ligesom det ogsaa vilde straffe sig, hvis man reducerede de kommunale Bygningers Vedligeholdelsesudgifter altfor meget. De 500 Kr. til Præmiering af smukke Facader kunde han tænke sig uddelt ikke just i Form af Pengepræmier, men ogsaa, som flere Steder i Udlandet, anvendt til at indmure Plader i Facaderne med Angivelse af, hvem der havde tegnet Facaden, og at Tegningen var blevet præmieret. Meningen var naturligvis ikke at fremkalde Konkurrence med Hensyn til kostbare Facader, men kun at faa noget stilfuldt frem. Det var meget rigtigt, at der havde været stærk Kritik over de ny Skolebygninger, men Taleren troede dog ikke, det kunde siges, at disse var for kostbart udstyrede, saaledes at de ikke kunde staa for Kritik, dog vilde Vedligeholdelsesudgifterne for den ene af dem maaske nok blive lidt større end ellers.

- Det forbavsede ham at se, at Budgetudvalget havde gennemgaaet de indkomne Lønandragender, da han mente, at Lønregulativet skulde revideres efter 3 Aars Forløb, og at det for Forhandling med de kommunale Arbejdere nedsatte Udvalg skulde gennemgaa Lønandragenderne. Af den Grund havde han ikke fremsendt lignende Andragender, der var kommet til Brolægningsudvalget. Hr. Simonsens Udtalelser om den ny Overenskomst med Kommunens Arbejdere burde have været undladt, til Udvalget havde udtalt sig, og det burde ikke skinne igennem, at Byraadet allerede havde lagt Penge til Side i det Øjemed. Taleren beklagede meget, at Budgetudvalget ikke havde taget Hensyn til Ingeniør Galthens Andragende, da Kommunen næppe havde Raad til at holde en Mand som Hr. Galthen nede eller lade ham gaa ved første Lejlighed. Han skulde derfor forbeholde sig at stille Ændringsforslag derom til 2. Behandling. For 3 Aar siden havde Taleren været med til at stille Forslag angaaende Brandsvendenes og Politibetjentenes Stilling i Lønregulativet uden at finde Tilslutning, men nu kom Budgetudvalget selv med Forslag om Forhøjelse af de førstnævntes Løn. Om Mandskabet var tilfreds med den foreslaaede Ordning, var dog vist ret tvivlsomt. Med Hensyn til Politibetjentenes Lønninger vilde Taleren stille Ændringsforslag til 2. Behandling, hvis det ikke var den almindelige Opfattelse, at Lønregulativet skulde overvejes af det nedsatte Udvalg.

Mousten hævdede, at der intet forkert var sket ved, at Budgetudvalget havde behandlet Lønandragenderne, da disse jo meget vel derfor kunde overgaa til det nedsatte Udvalg, hvis man ønskede det. Maaske burde Ingeniør Galthen have noget højere Løn, men han fik dog i Aar en Stigning paa 200 Kr. Overfor Hr. Mikael Johansen bemærkede Taleren, at det var meget muligt, at Byens Udgifter var steget mere end Indbyggerantallet, men samtidig var Skatteindtægten steget endnu mere. De sidste 10 Aar var Befolkningen vokset fra 48000 til 60000 Indbyggere, altsaa med 25 %, men i samme Tidsrum var Skatteindtægten vokset fra 17 til 23 Millioner Kr., altsaa med godt 35 %. Samtidig var Gælden steget fra 8 til 17 Millioner Kr., men Formuen var vokset fra 11 Millioner til 25 Millioner, altsaa adskillige Procent mere end Gælden. Alligevel saa Taleren ikke saa lyst paa Forholdene, og navnlig var det urigtigt, at Udgifterne fordeltes noget forkert. Grundskatterne gav saaledes kun et ganske forsvindende Beløb, og saa var Forholdet endda det, at de, der havde de billige Jorder, betalte mere end de, der havde de gode. Stigningen paa Kommunehospitalets Budget faldt for største Delen paa de vederlagsfrit behandlede Sygdomme og paa de veneriske Sygdomme. Lønningerne til Karle og Piger foresloges forhøjet noget, dog ikke Grundlønningen uden for Gangpigernes Vedkommende, idet disse vilde faa den forhøjet med 2 Kr. Kuskenes Slutningsløn vilde derefter blive 41 Kr. om Maaneden, Karlenes 39 Kr., Stuepigens, Overkokkepigens og Overvadskerskens 28 Kr. og de andre Pigers 26 Kr. Desuden blev der foreslaaet at forhøje Lønningen til Lægen ved . Røntgenafdelingen fra 1200 Kr. til 1500 Kr. fra 1. April 1911 og til 1800 Kr. fra 1. April 1914. Maaske vilde det være rigtigt at forhøje en Del af Taksterne, dog ikke Taksten for den almindelige Del af Befolkningen, som her var 1 Kr 70 Øre, medens den i Odense og Aalborg var 1 Kr. 50 Øre og i København kun 1 Kr. 20 Øre. Derimod kunde Taksten for Eneværelse maaske forhøjes samt for de Patienter, der indlagdes fra Fattigvæsenet, og for hvilke man fik Refusion, ligesom maaske ogsaa for udenbys Patienter. Dette Spørgsmaal havde Sygehusudvalget dog ment at lade ligge, til Hospitalsforholdene var endeligt ordnede. Selvfølgelig kunde der ved en Forhøjelse ikke være Tale om at skaffe Balance, da man saa for almindelig Belægning skulde op til 3 à 3 ½ Kr. pr. Seng, og det kunde der fornuftigvis ikke være Tale om. Taleren anbefalede iøvrigt Budgetforslaget og udtalte, at man sikkert vilde naa en hel Del ved at faa Kommunens Indtægter noget før ind.

Samuelson henviste til, at Budgetforslaget for Gas- og Elektricitetsværket ikke frembød større Overraskelser ud over det, at den paaregnede Indtægt for Salg af Gas vilde gaa noget ned, hvilket utvivlsomt skyldtes, at der mere og mere benyttedes gasbesparende

Apparater, og at Elektriciteten toges mere og mere i Brug til Belysning. I det kommende Aar vilde der blive foretaget en større Udvidelse af Elektricitetsværket, og der vilde blive indført endnu mere besparende Maskiner. Taleren forstod ikke, hvad Hr. Magnus Nielsen mente med at indføre en mere økonomisk Drift, da han ikke var bekendt med, hvori det uøkonomiske skulde ligge. Det kunde vel ikke hjælpe at ønske forskellige Forhold ændrede, for ellers vilde Taleren gerne sige, at det ikke gik an saaledes hvert Aar at beklippe Brolægningsvæsenets Budget, Det var saaledes næppe forsvarligt at undlade at brolægge en Strækning som Jægergaardsvej fra Bruunsgade til Strandvejen samt at ombrolægge samme Gade fra Bruunsgade til Frederiksallee. Den første Strækning laa hen i et Morads og kostede meget til Vedligeholdelse, og i den anden var Kloakforholdene meget slette. Taleren var grunduenig med Hr. Mikael Johansen angaaende Bevillingerne til Hjælpekassen og Arbejdsløshedskasserne. Det skulde dog ikke være nødvendigt i 1911 at bevidne Hr. Johansen, at Arbejderne hellere vilde have Arbejde end Almisser. Udtalelser som Hr. Johansens paa dette Punkt var ikke rigtige, og en Mand som Hr. Magnus Nielsen, der kendte Arbejdsforhold, vilde heller næppe være fremkommet med en saadan Udtalelse. Forhaabentlig vilde Budgetudvalget da ogsaa undlade at tage Hensyn til Hr. Møllers Henstilling om at nedsætte Tilskuddet til Hjælpekassen og Arbejdsløshedskasserne med henholdsvis 15000 Kr. og 10000 Kr. De 4 af Lønudvalgets 5 Medlemmer var enige om samtidig med Forhandlingerne om en ny Overenskomst med Kommunens Arbejdere at forhandle om Haandværkernes Lønforhold og de lavtlønnede Funktionærer paa Regulativet. Da Lønregulativet blev lavet i 1908, tænkte man sig, at det skulde gælde for en længere Aarrække, og derfor havde forskellige Udvalg og henlagt de i Tidens Løb indkomne Lønandragender, til det hele skulde revideres. Nu havde Budgetudvalget imidlertid behandlet en Del Lønandragender, men Taleren kunde dog ikke gaa med til at anerkende dette Udvalg som en Slags Overbyraad. Naar et eller andet Udvalg enstemmigt indstillede en Funktionær til Lønforhøjelse, burde Budgetudvalget ej heller ignorere en saadan Indstilling, saaledes som Budgetudvalget havde gjort. Enten maatte det nedsatte Udvalg kun give sig af med Lønnen for de kommunale Arbejdere og Haandværkere og alle andre Lønandragender gaa til Budgetudvalget, eller ogsaa maatte Lønudvalget have alle Andragenderne. Den Maade, Budgetudvalget havde taget Lønsagen paa, var langt fra tilfredsstillende.

Formanden gjorde gældende, at det, der var sket, var, at Overenskomsten med de kommunale Arbejdere var blevet opsagt, og at Byraadet i den Anledning havde nedsat et

Udvalg til at forhandle om en ny Overenskomst. Naturligvis kunde man henvise alle Lønandragender til dette Udvalg, men Forbindelsen var dog ikke saa nær, at man uden videre kunde gaa den Vej, og Budgetudvalget maatte dog ogsaa tage Stilling til de Andragender, der indgik til det. Hvorledes Budgetforslaget iøvrigt skulde lyde, maatte Budgetudvalget være eneraadende om, anderledes kunde det ikke være. Til Hr. Møller bemærkede han, at Budgetudvalget ikke kunde tage under Overvejelse, om Bidragene til Hjælpekassen og Arbejdsløshedskasserne skulde nedsættes, uden at der forelaa Forslag derom.

Mousten slog fast, at Budgetudvalget ikke havde foretaget sig andet, end hvad det var nødt til. Da Budgetudvalget behandlede Lønandragenderne, eksisterede Lønudvalget iøvrigt slet ikke.

Marinus Petersen forstod slet ikke Indignationen over det, Budgetudvalget havde foretaget sig. Efter hans Opfattelse var Lønudvalget kun nedsat for at forhandle om en ny Overenskomst med de kommunale Arbejdere. Dette havde han hævdet i Lønudvalget, og det glædede ham, at han havde opfattet Stillingen rigtig. Det syntes, som om Hr. Magnus Nielsens Kærlighed til de Funktionærer, der var nogenlunde stillede, var større end til dem, der var længere nede. Naar der ankedes over, at der gik for mange Penge til Arbejdsløshedskasserne, skulde Taleren dog bemærke, at disse Penge blev ydet efter Princippet Hjælp til Selvhjælp, og at Arbejderne selv betalte ca. 75000 Kr. aarlig til disse Kasser. Dette var efter Talerens Mening gyldigt Bevis for, at Arbejderne selv søgte at holde sig oven Vandet saa vidt som muligt. De foreslaaede 10000 Kr. til ekstraordinær Hjælp, som ønskedes strøget, vilde det dog sikkert være rigtigst at bibeholde paa Budgettet, hvis Loven skulde blive vedtaget. Rent samfundsmæssigt set vilde det være rigtigst at beholde disse Bevillinger for at gøre alt for at holde de Folk, der mulig skulde komme tilgode, oven Vandet. Gennem Arbejdsløshedskasserne blev der her i Byen udbetalt mindst mellem 4000 Kr. og 5000 Kr. om Ugen foruden den ekstraordinære Hjælp, og disse Beløb betød da ogsaa noget for de handlende og Husejerne. At disse Penge skulde bevirke, at Arbejdernes Energi vilde svækkes, kunde han ikke indse, og han syntes ikke godt, at man kunde være bekendt at udtale Frygten derfor. Efter hans Mening var Pengene godt anvendt, og det syntes ham rigtigst, at Samfundet havde Pligt til at støtte de Folk, som skulde have Gavn af disse Penge; Fejlen var kun, at Staten ikke paa dette Omraade gav Refusion. Med Hensyn til Udgiften til Kasernernes Vedligeholdelse bemærkede han, at Beløbet var stort, og at Udvalget for Bygninger og Inventar slet ikke var blevet spurgt i den Henseende. Hvis

Bestillingsmændene altid vilde henvende sig til Udvalget angaaende den Slags Udgifter, vilde Forholdet maaske blive noget anderledes, men det var ikke altid Tilfældet. Til Eksempel skulde han anføre, at Skattekontorsbestyreren havde faaet indrettet sig et Kontor og selv bestilt Møblerne dertil.

Politimesteren var glad over de to ny Bevillinger til Politiskolen og Patrouilleringslamperne. Skolen havde sikkert en Mission, og Lamperne vilde utvivlsomt vise sig heldige til Fremme af den almindelige Sikkerhed. Det kunde godt være, at 100 Lamper vilde være for meget at anskaffe paa en Gang, Antallet var sat saa stort for at faa Lamperne saa billigt, som muligt, men det skulde saa blive forsøgt at tage nogle færre. Dog maatte det erindres, at man maatte beregne lidt til Reparation af Batterierne. Brandvæsenets Budget var ret stærkt reduceret, men Brandkommissionen skulde forsøge, om den kunde administrere dermed, dog maatte der gøres opmærksom paa, at det kun var et Forsøg. Taleren var i høj Grad glad ved Forslaget om højere Løn til Brandmændene og Opsynsbetjentene ved Arresthuset, men han vilde dog benytte Lejligheden til at lægge et godt Ord ind for Politibetjentene. Det var overordentligt vanskelig at faa kvalificerede Betjente. Andre Steder var man da ogsaa skredet til at lønne Betjentene højere, saa det syntes ikke ubeskedent at følge med i denne Henseende her i Byen. Hvis Lønnen ikke blev ordentlig, fik man kun 2. Klasses Kræfter, og de brugbare søgte anden Beskæftigelse ved første Lejlighed. Først og fremmest vilde han dog anbefale et specielt Andragende fra Opdagerne om Løntillæg. Det drejede sig kun om 6-8 Mand, der alle var særdeles dygtige, habile Folk, som havde en overordentlig streng Tjeneste, der medførte mange Smaaavgifter for dem. I København havde Opdagerne ekstra 400 Kr. hver.

N. Joh. Laursen udtalte, at skønt der stedse lagdes flere og flere Omraader under Forskønnelsesudvalget, havde Budgetudvalget alligevel reduceret dets Budget. Der var saaledes taget 500 Kr. fra den mere bevægelige Del af Budgettet og 500 Kr. fra Beløbet til Efterplantninger. Naturligvis vilde Udvalget ikke sige, at det ikke kunde klare sig uden disse Beløb, men Besparelsen vilde sikkert hævn sig paa Anlægene, navnlig hvis det skulde fortsættes gennem flere Aar med den Sparsommelighed. Den mest omstridte Post var naturligvis Bevillingen til Teateret, og Taleren havde en Følelse af, at man vilde faa sine Vanskeligheder med at opnaa Formaalet med Posten, nemlig at faa billige Forestillinger og bevare Orkesteret, men forhaabentlig vilde det dog lykkes, naar Posten blev varende. I Anledning af en lille Anmærkning i Budgetudvalgets Bemærkninger til Budgetforslaget om

mulige kommunale Koncerter i Vennelyst ønskede han at sige, at han ansaa det for bedst at lade Værten selv sørge for Musik, og at han overhovedet ikke troede det heldigt at Kommunen optraadte som Koncertgiver. - Det ejendommelige ved denne Budgetbehandling var, at Skattebeløbet var gjort ubestemt. Alle syntes nemlig at gaa ud fra, at de 70000 Kr., der yderlig skulde lignedes paa Formue- og Lejlighed, vilde blive forhøjet, naar Lønudvalgets Arbejde forelaa. Dette var meget uheldigt, saa Taleren vilde spørge, om det ikke kunde tænkes, at Lønforhøjelserne og den ny Overenskomsts Ikrafttræden kunde udskydes et Aar, saaledes at de først blev virksomme fra 1. April 1912. Dette vilde sikkert ikke være umuligt. Han vilde støtte Udtalelsen om, at Budgetudvalget, der maatte have det bedste Overblik, skulde have ikke saa lidt Indflydelse paa, hvorledes Budgettet kom til at se ud, og han vilde anerkende den Offervillighed, der udvistes fra Arbejdernes Side overfor Arbejdsløshedskasserne. Saavel det foreslaaede Beløb til disse som til Hjælpekassen kunde han støtte. Det forbavsede ham, at Byens 600 Tdr. Land Skov gav saa ringe en Indtægt. Skovene maatte kunne give mere. Han støttede Tanken om Takstforhøjelser paa Slagtehuset og Sygehusene, dog anbefalede han megen Varsomhed med en Forhøjelse af den almindelige Takst for Indlæggelse paa Fællesstue. En Forhøjelse for udenbys Patienter vilde ikke betyde meget. At Slagtehuset fik en bedre Balance, vilde nok bedre Forholdene for Kommunen, men ikke for Borgerne, som selvfølgelig vilde komme til at betale Takstforhøjelsen. Skattemæssigt set var det en daarlig Glæde, at der kom flere Børn i Kommuneskolerne, men værre var det, at Borgerne ogsaa kom til at betale mere for deres Børns Undervisning, da der ingen Tvivl var om, at de offentlige Skoler var de dyreste. Spørgsmaalet var saa, om Undervisningen var bedre i Kommuneskolerne end i de private Skoler, men det maatte Folk selvfølgelig selv skønne over. - Der var talt saa meget om Sparsommelighed; Taleren vilde dertil sige, at holdt man fast paa, at Byen ikke maatte komme paa Laanemarkedet før 1919, og at man til den Tid ikke gerne skulde have et Par Millioner Kroners Gæld saaledes som forud for det sidste store Laan, saa kom Sparsommeligheden nok af sig selv. I Anledning af Nedsættelserne paa Brolægningsvæsenets Budget bemærkede han, at det ikke var det værste Aar at være haard ved dette Budget, idet der under Brolægningsudvalget nu foregik store Kloakarbejder, saaledes at det sædvanlige Antal Arbejdere kunde holdes i Arbejde. Ved Udskydelsen af Brolægningsarbejderne opsummeredes der desuden noget Arbejde til den Tid, da Kloakarbejderne var fuldført. Han oplyste, at der var ført Forhandling med Jydsk Haveselskab angaaende Haven, og at denne kunde faas i Leje for 2500 Kr. At

Begravelsesvæsenet gav Underskud, skyldtes vist ret store ekstraordinære Udgifter til Regulering og Anskaffelse af Ligbæreruniformer, men Kirkegaarden maatte kunne bære sig. Det glædede ham, at man var begyndt paa Regulering af hjemfaldne Gravsteder. Han havde ventet, at Kontoen for ubemidlede fødende var gaaet helt ud af Budgettet siden Opførelsen af Fødeanstalten. Christian den Niendes Børnehjem var en dyr Institution, men der var vel intet at sige dertil. Han ønskede oplyst, om Bidragene til Landsudstillingen nu var helt i Orden, saaledes at Udstillingen kunde svare enhver sit, og om hvorledes man mærkede til Observatoriets Arbejde. Sluttelig bemærkede han, at de stigende Bidrag til humane Formaale bevirkede Nedgang i de frivillige Bidrag, og at Overenskomsten angaaende Præstelønningerne i Sct. Pauls Sogn nu var traadt i Kraft, hvorved Byen sparede 1800 Kr.

J. C. Petersen vilde, naar Hr. Simonsen havde peget saa stærkt paa, at man først det sidste Par Aar var naaet til at overholde Budgettet, medens der havde været Underbalance de foregaaende Aar, dog erindre om, at man i et af disse foregaaende Aar havde faaet den ny Skolelov, der medførte en Difference paa Regnskabet paa mellem 60000 og 70000 Kr. Taleren havde faaet den bestemte Opfattelse, at det nedsatte Lønudvalg havde faaet overdraget Arbejdet med at regulere Lønregulativet, og det syntes ham, at denne Ordning var saa meget mere rimelig, som man umuligt kunde faa ensartede Forhold, hvis ikke et enkelt Udvalg foretog hele Arbejdet. Han vilde dog henstille til Udvalget at vise saa stor Forsigtighed som muligt. At foretage Revisionen nu lige efter Lægningen af Budgettet, saaledes at de ny Regler blev gældende fra April, vilde have til Følge, at Budgettet ikke kom til at passe. Det vilde de paagældende Funktionærer og Arbejdere sikkert ogsaa indse det uheldige i, og de vilde derfor ogsaa nok give Tid til at pleje Forhandlingerne, saaledes at næste Aars Budget kunde lægges med de eventuelle Forhøjelser for Øje. - Han troede ikke, at Tilskudet til Aftenskolen for Arbejdere blev saa godt udgivet, som ønskeligt kunde være, idet han havde grundet Formodning om, at mange af de indskrevne Elever kun mødte ganske faa Gange, saaledes at Skolen kom til at figurere med et langt større Antal Elever, end den i Virkeligheden havde haft, naar de første Aftener blev undtaget. Dette Forhold burde vist undersøges noget nøjere. - Selvfølgelig vilde Taleren ikke sige, at Folk hellere vilde tigge end arbejde, men det var dog hans Overbevisning, at der gaves Folk, hvis Hjerne blev saa forvirret af den megen Godgørenhed, at de ikke rigtig forstod at skelne mellem, hvad der var deres Pligt og Ret. En Mand havde saaledes sidste Aar skaffet sig en Indtægt paa 1100 Kr. fra de velgørende Institutioner og endda meldt sig til Juleuddelingen.

Altfor stor Godgørenhed kunde derfor meget vel rumme en Fare. - Han meddelte, at man ved Omassurance af Kommunens Ejendele nu tjente 1500 Kr. om Aaret eller 32 % af det, der tidligere var blevet betalt i Præmie. Det vilde selvfølgelig være heldigt, om Sygehusene kunde skaffes noget større Indtægt, og Taksterne kunde ogsaa nok sættes noget op. Naar Sygehusudvalget ikke var færdig med at overveje dette Spørgsmaal, skyldtes det, at Udvalget helst vilde vente, til Marselisborg Hospital var færdigt. Tilskudet til ubemidlede fødende kunde ikke helt forsvinde, da Fødselsanstalten kun tog gratis imod ugifte Kvinder, og da det jo kunde tænkes, at gifte Kvinder kunde ønske sig indlagt paa denne. Derfor og for at kunne yde en kontant Hjælp, hvor der var smaa Kaar, ønskede Udvalget vedblivende at have et lille Beløb til Raadighed. Det havde forbavset Taleren at se Udvalget for Bygninger og Inventars Budget forhøjet med 400 Kr. til Anvendelse i den gamle Provstebolig, men han erfarede saa senere, at disse Penge var brugt til at indrette et Kontor for Skattekontorsbestyreren. Denne Fremgangsmaade syntes ham meget urigtig af Budgetudvalget, særlig da det for kun 14 Dage siden havde beklaget sig over, at man havde for lidt Kontorplads. Det var nemlig hans Overbevisning, at der kunde skaffes endnu mere Plads i den gamle Provstebolig, men Indretningen af det Kontor havde vanskeliggjort Udvidelsen meget.

Jul. Andersen ansaa det for daarlig Økonomi at nedsætte Vedligeholdelsesudgifterne til Kaserne, som var Bygninger, der var udsat for stærkt Slid. Han kunde ganske slutte sig til Hr. Simonsens Tanke om det heldige i at inddrage de 450 Kr., der var opført til nogle faa Afholdsselskaber, og i Stedet bevilge 500 Kr. til de samvirkende Afholdsorganisationer. Dette vilde være en retfærdig Maade at fordele Tilskudet paa, saa han skulde derom stille Ændringsforslag til

2. Behandling. Ligesom Hr. N. Joh. Laursen maatte han meget beklage, at Budgetudvalget havde strøget de to Gange 500 Kr. paa Forskønnelsesudvalgets Budget. Navnlig de 500 Kr. til Efterplantning burde have været bibeholdt, idet Anlægene stadig maatte holdes vedlige. Han vilde meget anbefale en Forhøjelse af Slagteafgiften, skønt han var paa det rene med, at Slagterne vilde beklage sig, skønt de nok skulde vide at faa Afgiften lagt over paa Forbrugerne, men han var mere ængstelig for en Forhøjelse af Dagpengene paa Kommunehospitalet. En Forhøjelse for nogle Patienters Vedkommende kunde han nok gaa med til, men han vilde dog henstille at tage varsomt paa en Forhøjelse paa dette Oinraade, da Adgangen til Benyttelse af Sygehusene burde være saa let som mulig. Han ønskede at henlede Udvalget for Bygninger og Inventars Opmærksomhed paa, at Publikums Plads paa

Kæmnerkontoret var saa indskrænket, at Byen slet ikke kunde være det bekendt, og henstillede til Udvalget at undersøge, om der ikke var Mulighed for en Udvidelse. Angaaende Markudvalgets Budget havde han intet at bemærke udover at takke for den foreslaaede lille Forhøjelse af Markbetjentens Løn.

Simonsen havde opfattet Enstemmigheden i Budgetudvalget saaledes, at Højremændene i Udvalget med Aarene var blevet mere fornuftige, men saa nu, at han havde taget fejl, idet de Herrer kun resignerede og kritiserede alt, hvad der kunde støtte den mest nødlidende Del af den arbejdende Befolkning. Ogsaa Højres Repræsentanter i Hjælpekassen havde været med til i sin Tid at andrage om forhøjet Tilskud til Kassen, og en af dem havde endog sagt, at der ikke kunde være Tale om, at Kassen kunde nøjes med mindre, end den fik. Taleren forstod slet ikke, hvad Hr. Møller tænkte sig med, at Budgetudvalget skulde komme med Forslag om at nedsætte Bidraget til Hjælpekassen til 45000 Kr. Hvis de Herrer af Højre havde Mod til selv at stille Forslag, kunde de naturligvis gøre det, men Socialdemokraterne vilde modsætte sig til det yderste, at Bevillingen blev beskaaret. Han haabede at de 10000 Kr. til Hjælp under ekstraordinær Arbejdsløshed blev staaende paa Budgettet, til enhver Mulighed for at anvende dem var borte. Selv om der muligvis kunde foregaa enkelte Misligheder, saa beviste det intet. Han ønskede at henlede den konservative Presses Opmærksomhed paa Hr. Magnus Nielsens Udtalelse om, at vore Skolebygninger ikke var saa kostbare, at de ikke kunde staa for Kritik. I Virkeligheden byggede Kommunen sine Skolebygninger billigt, Kvindeseminariet var f. Eks. langt dyrere pr. Klasseværelse. Budgetudvalget havde ikke været begejstret for at behandle de indkomne Lønandragender, men det havde ikke kunnet blive fri derfor, da der ikke var andre til at behandle dem. Udvalget til Forhandling angaaende en ny Overenskomst med de kommunale Arbejdere var kun nedsat for denne Forhandling og skulde ikke beskæftige sig med andet. Forøvrigt havde han intet imod, at dette Udvalg ogsaa havde faaet Lønandragenderne til Behandling, men saa burde det have været fastslaaet. Det var ganske uberettiget, naar Hr. Samuelsen talte om, at Budgetudvalget spillede Overbyraad. Skulde Budgetudvalget kun sidde for at samle Forslagene fra de forskellige Udvalg, saa havde det ingen Opgave. Han var glad over Nedsættelserne paa Brandvæsenets Budget og mente, at dette Budget maatte længere ned endnu; men han fandt det uheldigt, at Politimesteren udtalte sig om, at det kun var et Forsøg. Denne Udtalelse var næsten en indirekte Opfordring til Brandvæsenets Embedsmænd om ikke at tage det saa nøje med Budgettet, og han vilde af den tage Anledning til at anmode Byraadet om at nægte enhver

Efterbevilling, der ikke havde Hjemmel paa Budgettet. Hr. J. C. Petersens Angreb i Anledning af Møblerne til Skattekontoret var ganske meningsløst. Budgetudvalget havde ikke bestilt eller givet nogen Lov til at anskaffe de Møbler. Der forelaa en Indstilling fra Udvalget for Bygninger og Inventar om 400 Kr. til disse Møbler; Taleren havde spurgt Hr. Marinus Petersen om Sagen og faaet til Svar, at det naturligvis var Hr. J. C. Petersen, der igen havde været ude. Taleren ønskede oplyst, hvem der havde bestilt Møblerne.

Jacobsen kunde som Medlem af Forskønnelsesudvalget ikke se, hvorledes dette skulde kunne undvære de 2 Gange 500 Kr. som Budgetudvalget havde strøget. Budgettet var saa beskedent, at det ikke taalte noget strøget, saa han haabede, Budgetudvalget optog de to Beløb igen til 2. Behandling. Man skulde være varsom med at forhøje Slagteafgiften altfor meget, da man derved let kunde skade Tilslutningen til Byens Markeder. Bevillingen til Afholdsselskaberne vilde han ikke modsætte sig, skønt han ikke fandt det rigtigt at bevilge noget til Agitation i nogen Retning. De Penge, der gik til Hjælpekassen og Arbejdsløshedskasserne, var efter Talerens Mening noget nær de bedste Penge, Kommunen gav ud, og de kom ogsaa de handlende tilgode. Kun vilde det naturligvis være heldigt, om man kunde faa et større Tilskud fra Staten til disse Institutioner. Han var som flere andre af den Opfattelse, at Lønudvalget skulde behandle de indkomne Lønandragender, men saa nu, at Budgetudvalget havde haft en anden Opfattelse. Naar Budgetudvalget kunde foreslaa Lønforhøjelse for Brandmændene, Arresthusbetjentene og Markbetjenten, kunde det ogsaa nok gaa med til en lille Lønforhøjelse til Vejmændene, der kun havde en Begyndelsesløn af 900 Kr. stigende til 1200 Kr., og som selv skulde holde sig med Redskaber som Hakke, Bør, Skovl og lignende. Ganske vist maatte de ogsaa tage Græsset i Vejgrøfterne, men det var næppe ret meget værd. Beskærelserne paa Brolægningsudvalgets Budget var meget beklagelige og vilde næppe betale sig i Længden, ligesom de ogsaa fremmede Arbejdsløsheden.

Magnus Nielsen erindrede om, at det var en Forudsætning, da Lønregulativet blev lavet, at det skulde revideres efter Udløbet af den første Periode, altsaa efter 3 Aars Forløb. Til Brolægningsudvalget var der ogsaa indkommet nogle Lønandragender, som nu skulde blive tilstillet Budgetudvalget. Begravelsesvæsenet havde været noget forsømt, saa Underskudet skrev sig fra Sløjfninger og Regulering, men det skulde nok komme til at bære sig.

Jakob Jensen kunde oplyse, at Skattekontorsbestyreren ikke havde anskaffet de omtalte

Møbler uden Tilladelse. Naturligvis var det kedeligt at have et ubestemt Skattebeløb, men man maatte jo bøje sig for Forholdene og havde da ogsaa prøvet noget lignende før, da Rigsdagen lavede Loven om Lærerlønningerne. Iøvrigt troede han ikke, at Forholdene vilde blive forrykkede i nogen større Grad. Det glædede ham at høre den Maade, hvorpaa Hr. N. Joh. Laursen talte om Hjælpekassen og Arbejdsløshedskasserne i Modsætning til i Fjor. Skoleudvalgets Budget var lagt saa nøgternt, at det vilde blive meget svært at komme igennem med det, men forhaabentlig vilde det slaa til, skønt det tegnede til, at Tilgangen af Børn blev saa stor, at det muligvis vilde medføre et Underskud paa 6-7000 Kr. Tilskudet til de eksamensberettigede Privatskoler var i Aar opført til Fripladser i disse Skoler med 4200 Kr., hvoraf de 1200 til 4 Fripladser i Marselisborg Skole, imod 1000 Kr. i Fjor. Pengene tænktes brugt til Børn, der af en eller anden Grund ikke kunde komme i Kommunens Mellem-skole, men som i «1» «2»-14 Aars Alderen viste Betingelse for at kunne tage Realafgangseksamen. Den stærke Kritik mod Byraadet faldt særlig over Skolevæsenet, men denne Kritik havde ikke meget paa sig. En Skæbnens Ironi og meget betegnende for den Presse, der førte an i Kritikken over Byraadet, var det imidlertid, at der sad 2 Højremænd i Brolægningsudvalget, hvis Budget altid blev mest beskaaret. Det eneste Udvalg, der ellers havde brugt flere Penge end højest nødvendigt, var Vandværksudvalget, som kunde have sparet den ene ny Beholder. De private Skoler gav maaske en god Undervisning, skønt Undervisningen i de offentlige Skoler var mindst lige saa god, men de var med deres Skolekontingent af en halv Snes Kroner pr. Maaned ogsaa langt dyrere end disse, hvor hver Barns Undervisning kun kostede 70 Kr. om Aaret. Det var glædeligt, at Slagtehusudvalget tænkte paa at faa Slagtehuset til at bære sig, hvad det ogsaa burde. Den Slags Institutioner burde endda helst give et Overskud. Marselisborg var et Lyspunkt i hele Situationen, idet man ikke alene nu havde Resten af Godset kvit og frit, men ogsaa en ren aarlig Indtægt paa 65000 Kr., foruden at man havde den Fordel at faa Byen anlagt kønt og smukt. Endelig havde man saa de dejlige Skove. - Den af Hr. Mikael Johansen anførte Sammenligning med Odense, Randers og Aalborg gjaldt ikke meget, da Aarhus var en By i stærk Opkomst. I 1890 havde Byen 30000 Indbyggere, nu 60000, saa der maatte nødvendigvis blive store Udgifter. Alt blev for smaalt og snævert i en saadan Udvikling og maatte udvides i Løbet af faa Aar; man maatte f. Eks. bygge den ene store Skole efter den anden; men alle ønskede dog den hurtige Udvikling, da det var den, der gav noget at bestille. Desuagtet var Byens Formue steget stærkt i disse 20 Aar. I 1890 var Byens Formue 18 Kr pr. Individ nu 184 Kr. pr. Individ. I 1890 sluttede man med et Overskud

paa godt 600000 Kr., nu havde man 8 Millioner Kr. Der taltes om, at Gælden var 17 Millioner Kr., men den var kun 10 Millioner, da man havde 7 Millioner i kontante Penge. Endelig var de Aktiver, der var opført til 18 Millioner, langt mere værd. Al den Tale om, at Byen sad slet i det, var kun til Skade, og tilmed passede den slet ikke. Forøvrigt skulde det siges, at de Borgere, der boede i Holme og Vejlbj, og som nu syntes at vilde bestemme, hvorledes Aarhus skulde leve, de bidrog ikke til at holde Skatteprocenten nede. Forholdet var, at Aarhus udviklede sig jævnt og sundt, der byggedes til Husbehov, men heller ikke mere, hvad der afgav en god Maalestok, Byen havde gode Udviklingsmuligheder, og Havnens Trafik var stigende, hvad der var et godt Tegn paa en sund Udvikling, saa man kunde med fuld Fortrøstning se Fremtiden i Møde.

Olesen var forbavset over at høre Hr. Møller bebude Forslag om Nedsættelse af Tilskudet til Hjelpekassen og Arbejdsløshedskasserne, da Hr. Møller som Medlem af Fattigudvalget havde været meget beredvillig til at henvise til Hjelpekassen. Taleren havde endog snarere ventet, at Hr. Møller vilde have stillet Forslag om at hæve Beløbet, saa Fattigudvalget kunde holde endnu flere ude fra Fattigvæsenet. Forhaabentlig vilde de anerkendende Udtalelser fra Hr. Møllers Partifælle, Hr. N. Joh. Laursen, bevirke, at Hr. Møller undlod at stille Forslag om Nedsættelse. Taleren forstod heller ikke, at Hr. Møller vilde anføre et Tilfælde, hvor Forældrene havde søgt Understøttelse, fordi de maatte holde deres Børn i Mellemskolen, da der højest havde været to Tilfælde af den Art, og de selvfølgelig intet kunde bevise. Naar Hr. Mikael Johansen nævnede, at Udgiften til Alderdomsunderstøttelse i 1901 havde været 94000 Kr., medens den nu var 170000 Kr., skulde han ogsaa have nævnet, at der i 1901 kun var 698, der fik Alderdomsunderstøttelse, medens der i sidst afsluttede Regnskabsaar var 1308, der ialt havde kostet 122600 Kr. De understøttedes Antal var altsaa steget med 87 %/o, men Udgiften kun med 32 %. Sluttelig vilde han gerne henlede Opmærksomheden paa Nødvendigheden af at faa et Kontor for offentlig Forsorg. Mange vilde nødig, som de nu skulde, henvende sig paa Fattiggaarden for at faa de Attester og lignende, som de havde Brug for, og der ydedes nu megen offentlig Hjælp uden Fattighjælps Virkninger. Alt dette, der altsaa ikke havde med den egentlige Fattighjælp at gøre, burde henlægges under et særligt Kontor.

Samuelson beklagede meget, at hans Udtalelser havde vakt saa stort Røre i Budgetudvalget. Siden Lønregulativet blev lavet, var der givet Løntillæg til Folk, der var ret højt oppe i Regulativet, saa det var meget rimeligt, at de laverelønnede meldte sig nu, da de kommunale Arbejderes Forhold skulde reguleres. Han henstillede til Formanden at

sætte under Afstemning, om Lønudvalget skulde beskæftige sig med Lønandragenderne eller ikke. Enten skulde Udvalget nemlig have dem alle eller ogsaa slet ingen af dem.

Niels Jensen meddelte, at Jysk Haveselskab som Tilskud fra Kommunen fordrede 2500 Kr. for Havens Bestaaen. Dertil vilde komme 1000 Kr. i Statstilskud og 1500 Kr. i Kontingent fra Medlemmerne i Aarhus Amt. Dette Forslag kunde Taleren dog ikke anbefale, da Kommunen efter det ingen Nytte vilde faa af Haven. Derimod vilde han anbefale, at Kommunen selv overtog denne og drev den som botanisk Have til Brug for Skolerne. Han anmodede om, at man vilde tage Andragenderne fra de Funktionærer, der havde under 1800 Kr., under ny Overvejelse.

Mikael Johansen havde ikke i nogen Henseende brugt ureelle Tal, men benyttet de i Budgettet opførte. Naar Hr. Jakob Jensen angreb Vandværksudvalget for Opførelsen af den ene Beholder, maatte Taleren dog hævde, at denne snarere kom for sent end for tidlig, hvad der var Bevis for derved, at en større Virksomhed sidste Sommer maatte standse nogle Dage paa Grund af Vandmangel. Mente Hr. Jakob Jensen imidlertid, at Vandværket ikke blev ledet godt, kunde dets Udvalg gerne faa en anden Formand. Til Hr. Moustens Bemærkning om, at Grundskatterne gav for lidt, maatte han dog hævde, at naar Grundejerne svarede over 87000 Kr. i Ejendomsskyld, fik de ikke foræret noget. Til Hr. Samuelson maatte han sige, at han intet havde udtalt om, at Arbejderne hellere vilde leve af Almisser end Arbejde; det han havde sagt var, at det for enhver ærekær Mand vilde være mere tilfredsstillende at tjene sine Penge ved Arbejde end faa dem som Almisse. Byraadets Højre havde lige saa meget tilovers for de smaa som Socialdemokraterne, men det brugte det blot ikke til Agitation, og det havde ikke angrebet Hjælpekassen, saa det var vel tidligt for Hr. Simonsen at holde Valgtaler. Ej heller havde Taleren angrebet Arbejdsløshedskasserne, der hvilede paa et rigtigt Princip, men kun sagt, at man eventuelt kunde stryge de 10000 Kr. til ekstraordinær Hjælp, hvis man ikke fik Loven derfor. Det glædede ham, at Hr. Simonsen havde fundet en ny Møbelaffære; maaske burde der nedsættes et Udvalg for den. De store Nedsættelser paa Brandvæsenets Budget skyldtes Hr. Simonsen, og Brandinspektøren var kun gaaet med til dem som et Forsøg, men det skulde dog siges, at man ikke skulde overfalde Brandvæsenet, fordi man ikke kunde lide Brandinspektøren.

Harald Jensen troede ikke, man kunde vente, at Posten til Fattigvæsenet kunde ventes nedsat i de kommende Aar, idet man, selv om man havde faaet Hjælpekasser og

Arbejdsløshedskasser, ogsaa havde faaet en hel Række Love, der læssede paa Fattigvæsenet. Desuden bevirkede forskellige Forhold, at Hjælpen ikke mere var saa tilstrækkelig som tidligere. Tidligere kunde en lille Familie saaledes faa en Lejlighed til 100 à 125 Kr., men nu var Bagpladserne, hvor den Slags Lejligheder fandtes, taget i Brug til Fabrikker, og Huslejen var steget saaledes, at man maatte regne med det dobbelte Beløb. Endvidere var den kontante Hjælp ogsaa stigende, fordi der ikke mere kunde faas det for Pengene som tidligere. Disse og mange andre Forhold gjorde, at Hjælpen maatte forøges. Man havde saaledes en Post for ydet Mælk til de fattige, som Lægen foreskrev Mælk. Det blev betragtet som Medicin, men denne Post var vokset fra 26660 Potter Mælk i 1905-06 til 57000 Potter nu. Saaledes forøgedes Udgiften paa mange Omraader. Fattigudgifterne steg og vilde stige Aar for Aar, og Taleren vilde ogsaa være med til at foranledige, at de steg paa de Omraader, hvor Hjælpen ikke havde Fattighjælps Virkning. Til Hr. Møller vilde han sige, at der naturligvis under Fattigvæsenet var mange Forhold, der var ganske ejendommelige; saaledes ogsaa, at Fattigvæsenet havde ydet et Par Familier Hjælp, for at Børnene vedblivende kunde gaa i Mellemskolen; men naar en Familie havde slidt og slæbt for at have Børnene til at gaa i denne Skole, og Faderen saa døde, saa vilde det dog være Synd for baade Moder og Barn, om denne Skolegang skulde høre op. Naar Fattigudvalget havde indstillet et Par af sine Funktionærer til Lønforhøjelse, betragtede Taleren det som en Henstilling, et Spørgsmaal til Budgetudvalget og ikke mere, dog kunde dette Udvalg gerne have konfereret med Fattigudvalget. Et Spørgsmaal fordrede et Svar.

Formanden oplyste, at Ansvaret for Anskaffelsen af Møblerne til Skattekontorsbestyrerens Kontor hvilede paa Kasse- og Regnskabsudvalget, der fra gammel Tid havde besørget den Slags Anskaffelser til dette Kontor. Hr. Dommergaard havde anmodet om Møblerne, og Kasse- og Regnskabsudvalget havde behandlet Sagen og efter foretaget Undersøgelse besluttet at anskaffe Møblerne straks. Selvfølgelig vilde Udvalget helst være fri for den Slags Forretninger, som nok fremtidig skulde komme til at gaa gennem Udvalget for Bygninger og Inventar. Taleren lovede ved Lejlighed at samle Materiale til at se, hvad Skovene virkelig gav. Til Hr. Laursens Spørgsmaal, om Tilskudene til Landsudstillingen nu var i Orden, kunde han svare ubetinget ja. Observatoriets Arbejde var ikke let at mærke, da Institutionen slet ikke arbejdede endnu. Det forekom ham betænkeligt at foretage Afstemning angaaende Lønudvalgets Kompetence, da en saadan Afstemning i Virkeligheden vilde være en Afstemning over, hvorvidt man skulde revidere Lønregulativet, hvad sikkert var lidt for tidligt. Hr. Laursen havde sikkert Ret i, at man ikke kunde regne

alene med de 70000 Kr. Forøgelse i Ligningen, men man maatte jo, som Hr. Jakob Jensen bemærkede, haabe, at Forøgelsen ikke blev ret stor; dog vilde det sikkert være heldigt, om Lønudvalget inden 2. Behandling med et rundt Tal kunde angive, hvor meget det omtrentlig vilde komme til at dreje sig om.

N. Joh. Laursen troede, at Tilskudet til Folkeuniversitetsforeningen kunde stryges, da Virksomheden næppe blev fortsat længere end til 1. April. Hr. Jakob Jensens Opgørelse af Byens Formue og Gæld kunde han ikke tiltræde, da Passiverne var lagt sikrere end Indtægterne. For at bedømme en Bys Status skulde man ikke se paa dens Aktiver og den Kredit, den kunde faa, men paa dens Borgeres Virksomhed.

Simonsen var uenig med Hr. Samuelson i, at Budgetudvalget ikke maatte røre ved et Andragende, som var anbefalet af vedkommende Udvalg. Efter de faldne Udtalelser vilde han anse det for nødvendigt, at alle af Budgetudvalget behandlede Andragender blev betragtet som ikke behandlede og overgivet til Lønudvalget. Dette ønskede han saa meget mere, som Hr. Magnus Nielsen havde antydnet, at Brandsvendene var utilfreds med den lille Forbedring af deres Løn, som det var lykkedes at skabe Flertal for i Budgetudvalget. Han ansaa det for givet, at de kommunale Arbejdere skulde have en klækkelig Forbedring af deres Forhold. Politibetjentene var de bedst stillede af de lavere stillede Funktionærer og havde alt medregnet et Par og tyve hundrede Kroner, Overbetjentene 2600 Kr. Disse Lønninger misundte han dem ikke, men han maatte dog gøre opmærksom paa, at Masser af Arbejdere med 30-35 Øre i Timen skulde være med til at betale dem.

Møller mente dog at erindre mere end 2 Tilfælde, hvor en Familie havde søgt Fattighjælp for at kunne holde Børn i Mellemskolen. Taleren havde ikke altid været med til at henvise Folk til Hjælpekassen og havde aldeles ikke tænkt paa det af Hr. Harald Jensen anførte Tilfælde, hvor Faderen var død.

Olesen fastholdt, at Hr. Møller ofte var gaaet med til at henvise Folk, der søgte Fattigunderstøttelse, til Hjælpekassen.

J. C. Petersen fandt det vedblivende urigtigt af Kasse- og Regnskabsudvalget at have anskaffet Møbler til Skattekontoret uden at have sat sig i Forbindelse med Udvalget for Bygninger og Inventar.

Magnus Nielsen havde aldrig sagt, at Brandsvendene var utilfreds med den foreslaaede Lønforbedring. Det forekom ham underligt, at Lønudvalget nu skulde overtage

Lønandragenderne, efter at Budgetudvalget havde taget Stilling til dem.

Samuelson maatte stadig ønske, at alle Andragender om bedre Løn skulde stilles lige, og vilde, da der ikke blev foretaget Afstemning om Lønudvalgets Kompetence, sende de til Udvalget for Belysningsvæsenet indkomne Andragender til Budgetudvalget.

Jacobsen mente ogsaa nu, at Budgetudvalget skulde fortsætte med Behandlingen af Lønandragenderne.

Formanden sluttede 1. Behandling af Budgetforslaget med at indkalde Ændringsforslag til førstkommende Mandag Middag Kl. 12.

Forslaget overgik til 2. Behandling.

Af Hensyn til den fremrykkede Tid udgik Dagsordenens øvrige Punkter med Undtagelse af et paa Dagsordenen for det lukkede Møde.

Uddrag fra byrådsmødet den 2. februar 1911 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 300-1910)

Forslag til Overslag over Aarhus Købstadkommunes Indtægter og Udgifter i Aaret 1911-1912. - 2. Behandling.

Til Forslaget var fremkommet følgende Andragender og Ændringsforslag:

Ad Konto I 3 a 1, Konto VI 2 a 1 og Konto XII 1 b. Forslag fra Budgetudvalgsmedlemmerne Simonsen, Marinus Petersen og Moustén om, at de Indstillinger, Budgetudvalget havde gjort om Lønforandringer for Funktionærer, som har Plads i Kommunens Lønregulativ, annulleres i det foreliggende Budgetforslag, og at derefter samtlige Andragender tilstilles det Udvalg, der er nedsat til Forhandling med Kommunens Arbejdere.

- Anbefalet af Budgetudvalgets Flertal. Et Mindretal af Udvalget, Mikael Johansen, stemte imod Forslaget, og Formanden forbeholdt sig sin Stilling.

Formanden havde i og for sig intet imod, at Lønandragenderne blev tilstillet det for Forhandling med de kommunale Arbejdere nedsatte Udvalg, men vilde dog ikke have denne Ordning betragtet som en Tilkendegivelse af, at han for sit Vedkommende ønskede Ændring eller Revision af Lønregulativet.

Simonsen oplyste, at Budgetudvalgets Flertal efter de ved Budgettets 1. Behandling faldne Udtalelser ansaa det for nødvendigt at stille dette Ændringsforslag. Udtalelserne var saaledes, at Funktionærerne kun kunde forvente en Revision af Lønregulativet, og Budgetudvalgets Flertal vilde ikke staa med Skin af at ville modsætte sig en Revision. Budgetudvalgets Flertal havde intet imod at stemme for endog meget vidtgaaende Forbedringer, naar der blot var nogen Mening i dem, og de ikke var altfor uensartede. Meningen med Ændringsforslaget var dog ikke at give til Kende, at Budgetudvalget havde behandlet de indkomne Lønandragender uforsvarligt, idet de allerfleste Funktionærer netop i Aar vilde opnaa en Lønstigning efter Regulativet.

Mikael Johansen kunde ikke indse Nødvendigheden af Ændringsforslaget. I og for sig kunde han godt slutte sig til Formandens Udtalelser, kun beklagede han, at Brandsvendene og Arresthusbetjentene, der havde forventet en Lønforbedring, nu skulde blive skuffede. Det var rigtigt, at man i Budgetudvalget havde været nogenlunde enig om ikke at begynde paa en Revision af Regulativet, fordi det kun var 3 Aar siden, at dette blev vedtaget. I de faldne Udtalelser i sidste Møde kunde han ikke se noget, der gjorde Ændringsforslaget nødvendigt, saa de Herrer af Flertallet maatte tage Ansvar for, hvad det kunde bevirke. Taleren vilde gerne gaa med til en Forbedring for mange Funktionærers Vedkommende, men ikke før Kommunens Stilling tillod det. At han nu var gaaet med til en bedre Løn for Brandsvendene, skyldtes, at han mente, disse skete nogen Uret, da Lønregulativet blev lavet. Udvalget for Forhandling med de kommunale Arbejdere var kun nedsat for denne Forhandling, saa han kunde ikke stemme for at henvise Lønandragenderne til det.

Magnus Nielsen maatte formene, at det beroede paa en Misforstaaelse, naar Lønudvalget var gaaet til sit Arbejde i den Tro, at det ogsaa skulde beskæftige sig med Lønregulativet. I sidste Møde havde han derfor bebudet at ville stille Forslag om Lønforbedring for Politibetjentene, men da man nu syntes at se Sagen fra et andet Synspunkt, havde han resigneret i denne Henseende. Efter Lønudvalgets Opfattelse maatte det synes lidt paafaldende at se, hvorledes Budgetudvalget havde behandlet Lønandragerne, men havde Taleren tidligere hørt den Motivering, Hr. Simonsen nu fremkom med, vilde han ogsaa have sluttet sig til Budgetforslaget, som det forelaa. Efterat Budgetudvalgets Forslag nu var offentliggjort, vilde det sikkert være uheldigt at lade Lønandragenderne overgaa til Lønudvalget.

Jakob Jensen mente, at man af Diskussionen ved Budgettets 1. Behandling ikke kunde

undgaa at faa det Indtryk, at enkelte Medlemmer søgte at vinde en letkøbt Popularitet ved dette Spørgsmaal, saa han forstod godt, at Budgetudvalgets Flertal vilde standse disse Medlemmer. Hr. Magnus Nielsen maatte nu vise, om han vilde give Lønforhøjelse eller ej, om han vilde gaa mod den Presse, der altid raabte op om, at Socialdemokraterne i Byraadet øste Penge ud, eller give Funktionærerne en Knytnæve i Ansigtet. Det var godt, at Hr. Nielsen og andre fik det at vide for en anden Gangs Skyld. Iøvrigt anbefalede han Ændringsforslaget.

Simonsen pegede paa, at Hr. Magnus Nielsens Udtalelser var præget af en anden Tone end ved 1. Behandling. Han mente fremdeles, at Budgetudvalget under Hensyn til den hele Situation havde behandlet Lønandragenderne forsvarligt, og hævdede, at det i intet Tilfælde veg tilbage for at tage Ansvaret, hvad det erkendte ved at gaa til Byraadet med Forslagene. Desuagtet blev Budgetudvalget i sidste Møde betegnet som en Slags Overbyraad og behandlet paa aldeles uberettiget Maade. Det var Budgetudvalgets Pligt at samle og sammenarbejde Arbejderne fra de forskellige Udvalg, saaledes at Maskineriet kunde gaa jævnt og støt. Skulde det være forpligtet til at tage Hensyn til ethvert Ønske fra Udvalgene, maatte disse være mere ensartet sammensatte. Taleren kunde ikke forstaa Udtalelserne om, at det vilde være kedeligt for Brandsvendene, om Budgetudvalgets Indstilling angaaende deres Løn skulde blive annulleret, eftersom Hr. Magnus Nielsen i sidste Møde bebudede at stille Forslag om Forhøjelse af Politibetjentenes Løn, forudsat at det ikke var den almindelige Opfattelse, at Lønregulativet skulde reguleres, for naar Hr. Nielsen vilde forhøje Betjentenes Løn, der dog alt iberegnet gik til et Par Tusinde Kroner, saamaattede fleste andre Funktionærer ogsaa have Forhøjelse. Hr. Magnus Nielsen og de, der gik med ham, havde saaledes Ansvaret for den Vej, de var slaaet ind paa. Lønandragenderne burde absolut til det nedsatte Udvalg, og hvis der kun var nogen Mening i dettes Indstilling, og det ikke forsaasig paa de højerelønnede og glemtede laverelønnede, saa skulde Taleren være beredt til at følge det meget vidt. Ikke alene i Byraadet, men ogsaa i Omtalen af Lønandragenderne i Højres Presse syntes det at fremgaa, at Højre vilde stille sig velvillig overfor Funktionærerne, og Taleren vilde ikke være med til at forhindre Højre i at vise, hvad det vilde.

Marinus Petersen havde i Budgetudvalget været med til at behandle Lønandragenderne, fordi han mente, at Udvalget for Forhandling med Arbejdsmændene ikke var valgt for andet end denne Forhandling, og havde været med til ikke at anbefale de fleste af disse Andragender, fordi han mente, at Lønregulativet ikke kunde opsiges som en almindelig

Overenskomst, fordi det kun var 3 Aar gammelt, fordi de allerfleste Funktionærer netop i Aar steg op paa højere Løntrin, og endelig fordi han fandt det vanskeligt at belaste Budgettet med større Beløb end allerhøjest nødvendig. Da der imidlertid i sidste Byraadmøde var kommet en ganske anden Opfattelse frem, skulde han ikke i mindste Maade lægge Hindringer i Vejen for en Forhøjelse af Funktionærernes Løn, og hans Stemme skulde ikke mangle, hvis man ikke drog de bedstlønnede frem og glemte de lavestlønnede. Der var ingen, som sagde, at Brandsvendene ikke vilde faa noget, men naturligvis maatte Budgetudvalgets Flertal ønske at faa Indstillingerne om de Lønforhøjelser, Budgetudvalget var blevet enig om, annulleret, da det ellers kunde siges, at de kom til at staa hindrende for, at Funktionærerne fik den Forhøjelse, de kunde tilkomme. Sluttelig pegede Taleren paa, at man ved at stemme imod Ændringsforslaget viste, at man ikke vilde gaa med til en Forhøjelse af Funktionærernes Løn.

Samuel sen beklagede, at hans Udtalelser i sidste Møde havde voldet saa stor Opstandelse. Budgetudvalget maatte være mere sensibelt end tidligere. Det forekom ham vedblivende, at dette Udvalg ved sin Behandling af Lønandragenderne var gaaet noget udenfor sin Kompetence. Det enkelte Udvalg, der hver Dag administrerede denne eller hin Institution, maatte have bedre Indblik i, hvad den enkelte Mand under Institutionen var værd, end Budgetudvalget, der kun samledes derom en eneste Dag. Han var derfor godt tilfreds med Forslaget om at sende Lønandragenderne til Lønudvalget, men maatte dog efter de faldne Udtalelser at dømme formene, at der ikke var Grund til at foretage nogen vidtgaaende Forhøjelse. Hvis Hr. Jakob Jensen med sine Udtalelser sigtede til Taleren, maatte han gøre opmærksom paa, at hans Stilling nu var den samme som for 2 Aar siden, og at han altid havde sagt til de Funktionærer, der kom med Andragende om højere Løn, at naar Tiden for en ny Overenskomst med Arbejdsmændene kom, var det ogsaa Tid at se paa Lønregulativet. I København havde man ændret Lønregulativet efter kun 2 Aars Forløb, hvad i og for sig kunde være ret naturligt, da den Mand ikke var født, som straks kunde lave et fuldt forsvarligt Lønregulativ. Brandsvendene var maaske i sin Tid blevet lidt uretfærdigt behandlede, saa der kunde nok være Grund til at give dem en Forhøjelse. Ved Belysningsvæsenet var der desuden ogsaa, siden Regulativet blev vedtaget, sket store Forandringer, der bevirkede, at nogle Folk havde 3-400 Kr. for Overarbejde, hvad der var ret meningsløst under saa stor Arbejdsløshed. Han vilde ikke dermed sige, at disse Folk skulde miste de 3-400 Kr., men at Forholdene trængte til at ændres, og han vilde gerne gaa med til at give de lavestlønnede en anden Plads i Regulativet. Alt i alt kunde han meget

godt stemme for Ændringsforslaget, hvorved man vilde lade alle ske ens Ret.

Møller var ked af Ændringsforslaget, som vilde bringe nogle Funktionærer Skuffelse og andre et Haab, der ikke vilde blive tilfredstillet. Ved at vedtage det, vilde man ligefrem opfordre Funktionærerne til at indgive Lønandragende, og Byens Budget kunde ikke bære en almindelig Lønforhøjelse. Det burde haft sit Forblivende med de af Budgetudvalget foretagne Indstillinger, som det nu vilde se noget underligt ud at lave om. Maaske kunde der nok være ganske enkelte Funktionærer, der kunde trænge til nogen Forhøjelse, men endnu var dog ingen rykket op paa højeste Lønsats, saa man kunde nok vente med en Revision, til de fleste havde havde naaet højeste Løn. Han henstillede til Budgetudvalgets Flertal at tage Ændringsforslaget tilbage.

Politimesteren beklagede ogsaa, om Forslaget om Forbedring af Arresthusbetjentenes og Brandsvendenes Løn blev taget tilbage, saa meget mere som det fra flere Sider var blevet sagt, at disse Folk var blevet lidt uretfærdigt behandlet, da Lønregulativet blev lavet. Han kendte intet til, at Brandsvendene skulde være utilfredse med den foreslaaede Forhøjelse, og syntes, det var mere rimeligt, at de maatte være glade. Ved Ændringsforslaget fik de kun en Anvisning paa Fremtiden, saa det syntes ham heldigst, om Byraadet fulgte Budgetudvalgets Indstilling for disse Folks Vedkommende og overlod Resten af Lønandragenderne til Lønudvalget.

Jakob Jensen var enig med Hr. Møller i, at Budgettet manede til Alvor, men det skulde enkelte Medlemmer have husket paa i sidste Møde. De bedst stillede af de kommunale Funktionærer havde det saaledes, at Tusinder og atter Tusinder af Borgere ønskede, de havde det saaledes. Hr. Samuelsens Opfattelse af Budgetudvalgets Stilling var fuldstændig forkert; hvis denne Opfattelse skulde gælde, vilde Byraadet komme til at danse til alle Sider. Budgetudvalget skulde have med Sagerne at gøre, fordi det havde det videste Overblik og kunde give dem en ensartet Behandling, saaledes at der kunde komme Orden og Balance i Tingene. Ogsaa Sagen angaaende de kommunale Arbejdere maatte og burde igennem Budgetudvalget. Taleren vilde anse det for meget paafaldende, om et Lønregulativ skulde forandres hvert andet Aar. Lønregulativet var et Monstrum. Tidligere kunde Byraadet foretage Forandringer, naar det vilde, men nu skulde man til Ministeriet, hver Gang man ønskede en Forandring. Det var Hr. Samuelsens Ære, at man fik dette Regulativ.

Samuelson var glad for, at man fik Lønregulativet, hvorved megen Ulighed og

Uretfærdighed blev udlignet, og hvorved der blev skaffet ensartede Forhold. Selvfølgelig kunde der ikke ventes Tilfredsstillelse paa alle Punkter, men Hr. Jakob Jensen skulde dog ikke kalde det et Monstrum, da han næppe kunde have lavet det bedre. Taleren kunde ikke se nogen Grund til at nære Frygt for, at Brandsvendene og Arresthusbetjentene skulde faa en mindre Forbedring end foreslaaet, fordi Sagen gik til Lønudvalget. Budgetudvalget skulde undersøge Sagerne for Bekostningens Vedkommende, men Udvalgene skulde derfor ikke gaa til det, hver Gang en Mand skulde have et halvt Hundrede Kroner mere.

Simonsen bemærkede til Hr. Møller, at ingen af Funktionærerne kunde blive skuffet, uden at Højres Handlinger ikke svarede til dets store Ord, for Udtalelserne fra den Side var i sidste Møde saaledes, at de berettigede Funktionærerne til at vente en Lønforhøjelse. I hvert Fald var det utænkeligt, at Brandsvendene og Arresthusbetjentene skulde faa mindre end foreslaaet af Budgetudvalget ; men naturligvis maatte dette Udvalgs Indstillinger paa dette Punkt annulleres, ellers vilde Lønudvalget være bundet. I Betragtning af den hele Situation og af den kommende Forbedring for de kommunale Arbejdere havde Budgetudvalget ikke ment at kunne gaa videre end foreslaaet i Aar, men vilde man flutte sig, vilde sikkert ingen fra Talerens Side have noget imod, at hele Regulativet gik til Revision.

Socialdemokraternes Stemmeafgivning skulde vise, at de ikke vilde forhindre, at Funktionærerne fik det godt. Taleren kunde endog godt stemme for en større Forbedring af Brandsvendenes og Arresthusbetjentenes Løn, end han havde gjort i Budgetudvalget.

Jakob Jensen hævdede, at det var urigtigt, naar Hr. Samuelsen sagde, at Budgetudvalget skulde undersøge, hvad Tingene kostede; det skulde Udvalgene selv. Det var den ministerielle Ordning med Lønudvalget, der var det uheldige.

Jacobsen havde samme Opfattelse som sidst, at Lønandragenderne skulde tilstilles Lønudvalget, og troede ikke, at nogen vilde lide Skuffelse ved denne Fremgangsmaade. Arresthusbetjentenes og Brandsvendenes Løn var saa lav, at Udvalget sikkert kunde gaa med til at hæve den, selv om Budgetudvalgets Forslag derom skulde blive annulleret.

Han haabede, det maatte staa Lønudvalget klart, at det særlig var de lavestlønnede Funktionærers Løn, det gjaldt om at hæve.

Mikael Johansen fremhævede det underlige i, at Hr. Simonsen, der sidst saa stærkt fremhævede, at Budgetforslaget var enstemmigt fra Udvalget, nu selv vilde bryde denne Enstemmighed. Udvalget for Forhandling med de kommunale Arbejdsmænd var kun nedsat for denne Forhandling og var aldeles intet Lønudvalg. Taleren forstod ikke, hvilke

store Ord der var at indfri, da han aldeles ikke havde hørt store Ord ved Budgettets 1. Behandling, der efter hans Mening foregik loyalt og dæmpet. Højre havde altid stemt for, at de kommunale Funktionærer skulde have det godt, og det vilde det vedblivende gøre, hvad det havde vist saa sent som ved 1. Behandling med Hensyn til Brandsvendene og Arresthusbetjentene.

Samuelson havde angaaende Budgetudvalget sagt, at det skulde overveje, om Byen havde Raad til Foranstaltningerne eller ikke. Han var enig i, at det vilde have været heldigst, om man havde kunnet undgaa Ministeriets Approbation paa Lønregulativet, ligesom han ogsaa var klar over, at der ikke kunde være Tale om en almindelig Lønforhøjelse, men kun om en Revision for de lavestlønnedes Vedkommende.

Møller hævdede, at der ikke fra Højres Side var sagt noget, der kunde berettigge nogen til at vente en almindelig Lønforhøjelse. Derimod havde Hr. Simonsen sagt, at de kommunale Arbejdere kunde vente sig en klækkelig Forhøjelse. Taleren havde talt der imod og troede, at mange vilde blive skuffet, hvis de ventede en klækkelig Forhøjelse, da Budgettet ikke tillod en saadan.

Magnus Nielsen troede, Hr. Jakob Jensen kendte Taleren for godt til at mene, at han skulde søge efter Popularitet, og troede ogsaa, at Funktionærerne kendte ham saaledes, at den af Hr. Jakob Jensen omtalte Knytnæve snarere faldt tilbage paa Socialdemokraterne, naar de skulde til at indfri de store Løfter til Arbejderne. Ligesom Hr. Samuelson mente han, at Budgetudvalget ikke kunde kende alle Forhold som de enkelte Udvalg. Der taltes om, at det kun gjaldt om at hæve de laverestillede Funktionærers Løn, men der var maaske ogsaa højere lønnede, hvis Løn man ikke havde Raad til at undlade at forhøje. Løfter havde Arbejderne hidtil faaet nok af, nu kunde det blive interessant at se Socialdemokraterne indfri dem. Det vilde sikkert blive en haard Nød at knække, hvis Arbejderne ikke selv resignerede.

Clemensen vilde aabent og ærligt sige, at han agtede ikke at gøre sig populær hverken til den ene eller den anden Side, men at det efter hans Mening vilde tjene Kommunens Tarv bedst at være noget varsom med at vedtage Lønforhøjelser nu. Næringslivet var trykket for Tiden, hvad der maatte regnes med, og Skatterne steg og vilde vel ogsaa blive ved at stige endnu en Tid, men det skulde dog erindres, at de kunde stige saa højt, at det ikke vilde være heldigt for Byen. Dermed skulde dog ikke være sagt, at Taleren vilde være imod de Forhøjelser, der kunde være Anledning til, og som man havde Raad til. Kommunens

Funktionærer og Arbejdere var ikke de daarligst stillede, Tusinder rakte efter en Løn som de havde, thi vel var der kommunale Arbejdere, der kunde have det smaat nok, men mange i private Erhverv havde dog en Stilling, der var langt ringere. Det maatte der ogsaa tages Hensyn til. Naar man ikke havde Raad, lod man være, det var klog Forretningsgang. Han anbefalede at lade det bero ved Budgetudvalgets Forslag.

Simonsen havde ikke taget fejl, naar han hævdede, at man fra Højres Side sidst havde givet det Udseende af at ønske en almindelig Lønforhøjelse. Han citerede efter Referatet af Budgettets 1. Behandling forskellige Udtalelser af Hr. Magnus Nielsen og hævdede, at Hr. Nielsen med disse havde lovet en Revision af Regulativet.

Marinus Petersen skulde, i Anledning af Hr. Magnus Nielsens Udtalelse om, at Socialdemokraterne vilde faa en haard Nød at knække, og om at Arbejderne nok kom til at resignere, bemærke, at ved en Lønforhandling maatte der sædvanlig resigneres fra begge Sider. Naar Hr. Nielsen kunde udtale sig saaledes, var der aldeles ingen Grund for ham til at bebrejde Budgetudvalget dets Indstilling angaaende Lønandragender.

Ændringsforslaget vedtoges, hvorefter samtlige andre indkomne Lønandragender henvistes til det for Forhandling med de kommunale Arbejdere nedsatte Udvalg.

Ad Konto I 2 b. Henstilling fra Aarhus Købstads Ligningskommission om Ansættelse af flere Skatteopkrævere.

Budgetudvalgets Forslag om at udsætte Sagen indtil videre vedtoges.

Ad Konto VI 1 b 21. Forslag fra Budgetudvalget om at forhøje Posten med 50 Kr., nemlig 25 Kr. til hvert af Patrouillebetjent Mathiasens Enkes 2 Børn under 18 Aar under Forudsætning af, at Enken er værdig og trængende.

Forslaget vedtoges.

Ad Konto XIV 2 d. Forslag fra N. Joh. Laursen om at forhøje Posten med 500 Kr. - Tiltraadt af Budgetudvalget.

Forslaget vedtoges.

Ad Konto XIX 4. Forslag fra Jul. Andersen om at opføre et Bidrag af 500 Kr. til "De samvirkende Afholdsselskaber" i Aarhus til Anvendelse i agitatorisk Øjemed til Afholdssagens Fremme i Aarhus By. - Tiltraadt af Budgetudvalget saaledes, at de 450 Kr. til forskellige Afholdsselskaber udgaar.

Forslaget vedtoges.

Ad Konto XIX 4. Forslag fra N. Joh. Laursen om, at det opførte Bidrag af 200 Kr. til foreningen for Afholdelse af folkelige Universitetsforelæsninger" udgaar af Budgettet. - Tiltraadt af Budgetudvalget.

Forslaget vedtoges.

Ad Konto XIX 4. Andragende fra "Kvindehjælpen" i Aarhus om at faa det paa Budgetforslaget opførte Bidrag af 500 Kr. forhøjet til 1000 Kr. - Anbefalet af Budgetudvalget.

Forhøjelsen vedtoges.

Ad Konto XIX 4. Andragende fra "Aarhus Atletklub" om Bidrag. - Ikke anbefalet af Budgetudvalget.

Budgetudvalgets Indstilling tiltraadtes.

Ad Konto XIX 4. Andragende fra Skoleraadet for "Aarhus Handelsskole" om Forhøjelse af Bidrag til Skolens Feriekursus for Handelsskolelærere. - Ikke anbefalet af Budgetudvalget.

Budgetudvalgets Indstilling tiltraadtes.

Ad Konto XIX 4. Forslag fra Borgmesteren om at faa optaget et Beløb af 500 Kr. til Præmiering af arkitektonisk smukke Facader ved Nybygninger, alt efter Byraadets nærmere Bestemmelse. - Tiltraadt af Budgetudvalget.

Forslaget vedtoges.

Ad Konto XIX 4. Andragende fra "Samvirkende jyske Turistforeninger" om Bidrag. - Ikke anbefalet af Budgetudvalget.

Budgetudvalgets Indstilling vedtoges.

Ad Indtægtskonto III a 1. Forslag fra Budgetudvalget om, at 1. Post nedsættes med 500 Kr., en Del af den Leje, Haveselskabet hidtil har erlagt.

Forslaget vedtoges.

Ad Indtægtskonto III f. Forslag fra Udvalget for Belysningsvæsenet om, at Udgiftspost 2 a nedsættes med 5850 Kr. - Tiltraadt af Budgetudvalget

Forslaget vedtoges.

Ad Indtægtskonto III g. Forslag fra Udvalget for Belysningsvæsenet om, at Udgiftspost 2 a nedsættes med 21960 Kr. - Tiltraadt af Budgetudvalget.

Forslaget vedtoges.

I Henhold til ovenstaaende Vedtagelser nedsattes Udgiftskonto I med 300 Kr., Udgiftskonto VI med 732 Kr. 23 Øre og Udgiftskonto XII med 350 Kr. medens Udgiftskonto XIV forhøjedes med 500 Kr. og Udgiftskonto XIX med 850 Kr., Indtægtskonto III a 1 blev nedsat med 500 Kr., medens Posterne III f og 111 g (Elektricitets- og Gasværkets Overskud) forhøjedes med henholdsvis 5850 Kr. og 21960 Kr.

Ellers vedtoges Budgettet, der blev gennemgaaet Post for Post, i den Skikkelse, hvori det i Udkast forelaa fra Budgetudvalget, og det Beløb, der efter Hovedligningen vil være at ligne paa Formue og Lejlighed, kommer da til at udgøre 1556559 Kr. 37 Øre.

